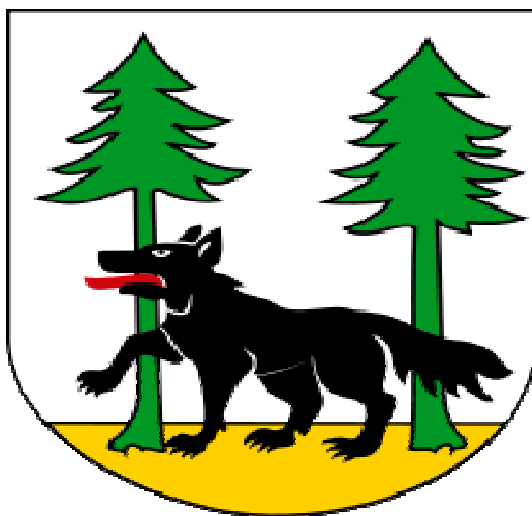

Załącznik
do Uchwały Nr XXII/140/16
Rady Powiatu Pisz
z dnia 29 września 2016 r.

**POWIATOWY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA
PRZEMOCY ORAZ OCHRONY OFIAR
PRZEMOCY W RODZINIE
NA LATA 2016-2022**

2016 r.

Spis treści

Wprowadzenie

ROZDZIAŁ I

1.Charakterystyka zjawiska przemocy.....	1
1.1.Definicja przemocy.....	2
1.2. Przyczyny przemocy.....	4
1.3. Rodzaje i formy przemocy.....	4
1.4. Fazy przemocy w rodzinie.....	7
1.5. Sprawcy i ofiary przemocy.....	9
1.6. Skutki przemocy.....	11

ROZDZIAŁ II

2.Akty prawne i obowiązujące przepisy dotyczące przemocy w rodzinie.....	13
2.1. Zdania powiatu w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.....	14
2.2. Procedura „Niebieskiej Karty”	16
2.3. Program korekcyjno-edukacyjny dla sprawców przemocy w rodzinie.....	17

ROZDZIAŁ III

3. Zarys zjawiska przemocy w Powiecie Piskim.....	18
3.1. Dane z ośrodków pomocy społecznej z terenu Powiatu Piskiego dotyczące zjawiska przemocy.....	21
3.2. Dane z Komendy Powiatowej Policji w Piszku dotyczące zjawiska przemocy.....	22
3.3. Dane z Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Piszku dotyczące zjawiska przemocy....	24
3.4. Dane z Sądu Rejonowego w Piszku dotyczące zjawiska przemocy.....	28
3.5. Baza instytucji i organizacji zajmujących się zapobieganiem i eliminowaniem zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Powiatu Piskiego.....	29
3.6. Analiza zjawiska przemocy w Powiecie piskim w latach 2003-2016 oraz wyniki przeprowadzonych badań	30
4. Założenia programu.....	37
5. Cele programu	38
6. Adresaci programu.....	41
7. Harmonogram działań.....	42
8. Realizatorzy Programu.....	46
9. Monitoring programu.....	46
10. Źródła finansowania programu.....	47
11. Przewidywane efekty realizacji programu.....	47

Wprowadzenie

Zjawisko przemocy domowej jest jednym z wielu problemów społecznych współczesnego świata. Każdego dnia środki masowego przekazu dostarczają nam kolejnych informacji o aktach przemocy dokonanych na członkach najbliższej rodziny, które w szczególności dotyczą kobiet i dzieci. Dzięki licznym kampaniom społecznym prowadzonym przez różne organizacje społeczne zwiększa się świadomość społeczna Polaków, a problem przemocy nie pozostaje już tylko i wyłącznie w zaciszu „czterech ścian”. Zjawisko przemocy można rozpatrywać z perspektywy prawnej, psychologicznej, społecznej i moralnej. Ta złożoność zjawiska, jak również jej skutki i zagrożenia, jakie ze sobą niesie, spowodowała konieczność nowelizacji przepisów prawa dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Tym samym nałożono na organizacje pozarządowe i instytucje publiczne obowiązek opracowania i realizacji programów z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Obowiązek opracowania Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie wynika z ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Dodatkowo Program wpisuje się ustawę o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004r. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Powiatową Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2014 – 2020. Program określa kompleksowe działania skierowane zarówno na profilaktykę przeciwdziałania przemocy, jak również na ochronę ofiar przemocy i edukację sprawców stosujących przemoc.

Głównym założeniem Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016 - 2022 jest podejmowanie działań mających na celu ograniczenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Powiatu Piskiego.

Aby osiągnąć założony cel priorytetowy zostały opracowane również cele szczegółowe takie jak:

1. Podnoszenie oraz doskonalenie umiejętności kadr pomocy społecznej w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
2. Podniesienie świadomości społeczności lokalnej oraz zmiana postaw i stereotypów Powiatu Piskiego na zjawisko przemocy w rodzinie,
3. Ograniczenie stosowania przemocy przez sprawców przemocy w rodzinie,
4. Zapewnienie wieloaspektowej pomocy dla osób doświadczających przemocy domowej,

5. Profilaktyka oraz współpraca z instytucjami zajmującymi się osobami będącymi w sytuacji kryzysowej.

Opracowanie powyższych celów i założeń Programu zostało poprzedzone dokonaniem diagnozy zjawiska przemocy na terenie Powiatu Piskiego na podstawie zebranych danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinnie w Pisz, ośrodków pomocy społeczne z terenu Powiatu Piskiego, Powiatowej Komendy Policji w Pisz oraz Sądu Rejonowego w Pisz.

Wśród mieszkańców Powiatu Piskiego została również przeprowadzona ankieta na temat zjawiska przemocy w rodzinie. Przedmiotem badań było zbadanie świadomości na temat przemocy w rodzinie wśród mieszkańców Powiatu piskiego.

ROZDZIAŁ I

1. Charakterystyka zjawiska przemocy

Przemoc w rodzinie jest niepokojącym zjawiskiem i poważnym problemem społecznym, co wiąże się z koniecznością poszukiwania nowych metod walki z jej przejawami i skutkami ochrony osób pokrzywdzonych.

W celu zmiany sytuacji osób pokrzywdzonych i wyeliminowania przemocy, niezbędne jest stworzenie systemu wsparcia dla osób doznających przemocy, uświadomienie im negatywnych skutków pozostawania biernym wobec przemocy, a także wzmocnienie w dalszym rozwoju i funkcjonowania.

1.1. Definicja przemocy

Przemoc to intencjonalne działanie lub zaniechanie jednej osoby wobec drugiej, które wykorzystując przewagę sił narusza prawa i dobra osobiste jednostki, powodując cierpienia i szkody.

O przemocy możemy mówić wtedy zostaną spełnione warunki:

- jest to intencjonalne działanie lub zaniechanie działania. Ktoś sadzi, że wie, co jest dla drugiego dobre lub daje sobie prawo do decydowania w jego imieniu. Jest, przy tym, "święcie" przekonany, że ten drugi powinien mu się "bezwzględnie" podporządkować i zaspokoić jego "jedynie słuszne" życzenia. Mając najlepsze intencje, chce spowodować, by było tak, jak on chce,
- jedna osoba ma wyraźną przewagę nad drugą, jest silniejsza fizycznie, psychicznie, materialnie, zawodowo, społecznie i w wymiarze tej przewagi oddziałuje na osobę słabszą, po to, by zmusić ją do podporządkowania swoim życzeniom,
- działanie lub zaniechanie jednej osoby narusza prawa i dobra osobiste drugiej. Jedna osoba daje sobie prawo, by drugą uderzyć, obrazić, skrytykować, zabrać coś, nie dać. Nie liczy się z jej potrzebami, życzeniami, protestami, uczuciami. Traktuje daną osobę, jak przedmiot - pozbawiony praw,
- osoba wobec której stosowana jest przemoc, doznaje cierpienia i szkód fizycznych i psychicznych. Szkody mogą być widoczne i niedostrzegalne, natychmiastowe i odroczone w czasie.

Jeżeli wszystkie wyżej wymienione warunki zostaną spełnione, będziemy mówili, że ktoś stosuje przemoc wobec drugiej osoby.

1.1. Definicja przemocy

Przemoc w rodzinie lub przemoc domowa jest poważnym problemem społecznym. Przemoc domowa może być skutkiem jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie, dlatego należy ją rozpatrywać w kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. W obliczu przemocy, dom rodzinny, który kojarzy się z ciepłem, miłością i bezpieczeństwem, staje się miejscem, w którym członkowie rodziny doznają wiele cierpienia, bólu i lęku.

Jest to problem niezwykle trudny do zidentyfikowania, gdyż zazwyczaj rozgrywa się w zaciszu domowego ogniska, bez świadków i rozgłosu. W Polsce zjawisko przemocy jest coraz częściej dostrzegane, zarówno w mediach poprzez różnego rodzaju kampanie społeczne, jak również w świadomości społeczeństwa. W opinii społecznej nadal funkcjonuje wiele mitów i stereotypów na temat przemocy w rodzinie, przy czym większość z nich jest używana jako argument za stosowaniem przemocy lub jako usprawiedliwienie, służące do ukrycia i zbagatelizowania problemu.

Przemoc w rodzinie można definiować uwzględniając różne punkty odniesienia: prawny, psychologiczny, społeczny i moralny.

- **Perspektywa prawna** – w tym ujęciu przemoc jest zabroniona, a kodeks karny określa szereg czynów dokonanych z użyciem przemocy jako przestępstwo i wyznacza kary za ich popełnienie. Podstawowym artykułem mówiącym o znęcaniu się fizycznym lub moralnym nad członkiem rodziny jest art. 207 Kodeksu karnego.
- **Perspektywa psychologiczna** – pozwala rozumieć zachowania osób krzywdzonych, wewnętrzne i sytuacyjne mechanizmy sterujące przemocą, a także złożone procesy interakcji między ofiarą i sprawcą. Perspektywa psychologiczna przemocy jest niezwykle przydatna w procesie pomagania ofiarom przemocy w rodzinie, odbudowywaniu poczucia własnej wartości i mocy.
- **Perspektywa moralna** – przemoc jest postrzegana jako zło moralne wobec słabszych, zasługujące na potępienie.
- **Perspektywa społeczna** – przemoc jest tu ujmowana z dwóch punktów widzenia. Po pierwsze normy, postawy rozpowszechnione w społeczeństwie mogą sprzyjać przemocy lub ją usprawiedliwiać. Po drugie - pozwala dostrzec wymiar społeczny przemocy w rodzinie, np. przenoszenie zachowań przemocowych poza dom rodzinny.

Reasumując powyższe, można powiedzieć, że przemocą w rodzinie nazywamy każde zachowanie skierowane wobec bliskiej osoby, którego celem jest utrzymanie nad nią kontroli i władzy. Przemoc w rodzinie to zamierzone, wykorzystujące przewagę sił działanie przeciwko członkowi rodziny naruszające jego godność oraz podstawowe prawa, powodujące cierpienie i szkody.

Pojęcie przemocy w rodzinie obejmuje: wszelkie odmiany złego traktowania tych członków rodziny, którzy nie są w stanie skutecznie się bronić.

Istnieje wiele definicji przemocy, wszystkie jednak mają pewne elementy wspólne:

- przemoc jest intencjonalna – jest zamierzonym, celowym działaniem człowieka,
- przemoc jest skierowana na kontrolowanie i podporządkowanie ofiary,
- przemoc odbywa się w warunkach nierównowagi sił – sprawca wykorzystuje przewagę nad ofiarą,
- przemoc prowadzi do naruszenia podstawowych praw i wolności ofiary,
- przemoc powoduje cierpienie oraz naraża zdrowie i życie ofiary na poważne szkody.

Przemoc w rodzinie najczęściej kojarzy się z biciem, popychaniem, zmuszaniem człowieka do upokarzających czynności. Ale trzeba pamiętać, że przemocą jest także poniżanie człowieka, ranienie jego uczuć, niszczenie jego poczucia własnej wartości, ograniczanie jego swobody w sposób przekraczający normy moralne i obyczajowe, izolowanie od otoczenia. Można powiedzieć, że przemocą jest wszystko to, co czynione jest z myślą o zranieniu drugiego człowieka lub wyrządzeniu mu krzywdy.

W art. 2 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie została wprowadzona definicja zjawiska przemocy, w myśl której:

Przemoc w rodzinie to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób wspólnie zamieszkujących w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Natomiast zgodnie z artykułem 207 Kodeksu Karnego zachowanie składające się na przemoc w rodzinie to znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy nad małoletnim lub sobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny.

1.2. Przyczyny przemocy

Wystąpienie zjawiska przemocy uwarunkowane jest wieloma czynnikami. Nie ma jednej przyczyny przemocy. Dochodzi do niej w wyniku złożonych interakcji pomiędzy czynnikami społecznymi, kulturowymi i psychologicznymi. Są to m.in.:

- normy społeczne i kulturowe – w wielu środowiskach bicie, stosowanie kar cielesnych znajduje akceptację. W polskiej kulturze od wieków istniało społeczne przyzwolenie na stosowanie przemocy wobec najbliższych,
- dziedziczenie wzorca przemocy w rodzinie - dzieci wychowywane w rodzinach z problemem przemocy przyswajają sobie zachowania dorosłych, którymi są ofiarami. Są nauczeni, że najlepszym sposobem radzenia sobie z problemami jest przemoc,
- uzależnienie i nadużywanie alkoholu - najczęściej sprawców przemocy w chwili popełnienia czynu jest pod wpływem alkoholu,
- środowisko społeczne - bezrobocie, złe warunki materialne i mieszkaniowe, frustracja, kumulacja niepowodzeń w życiu,
- choroby psychiczne oraz niska samoocena.

1.3. Rodzaje i formy przemocy

Przemoc w rodzinie może przybierać różne formy. Najczęściej występującymi są:

Przemoc fizyczna – obejmuje całą gamę form zachowania, które powodują naruszenie nietykalności fizycznej, a polegają na świadomym i celowym zachowaniu powodującym uszkodzenie ciała. Czynne formy przemocy to wszelkiego rodzaju działania bezpośrednie z użyciem siły, których rezultatem jest nieprzypadkowe zranienie np.:

- popychanie,
- kopanie,
- duszenie,
- szczypanie,
- bicie,
- nie udzielenie niezbędnej pomocy.

Przemoc psychiczna – jest najbardziej nieuchwytną i zdradliwą formą maltretowania.

Do psychicznego znęcania zalicza się następujące formy zachowania:

- poniżanie,
- narzucanie własnych sądów,
- ciągle krytykowanie,
- wyśmiewanie,
- izolację,
- upokarzanie,
- ograniczanie kontaktów z innymi ludźmi,
- szantażowanie,
- oddziaływanie prowadzące do zniszczenia pozytywnego obrazu własnej osoby.

Przemoc psychiczna powoduje brak chęci podejmowania jakichkolwiek działań zmierzających do przerwania ciągu aktu przemocy. Jest również wyjściem w kierunku wyuczonej bezradności, natomiast izolowanie i narzucanie własnych sądów, to element „prania mózgu”, na które składają się:

- izolacja - pozbawiająca ofiarę społecznego poparcia, zmniejszająca jej możliwości stawiania oporu, uzależniająca od sprawcy, doprowadzająca do skoncentrowania się na nim, a następnie do monopolizacji uwagi,
- monopolizacja uwagi - ofiara koncentrując się na aktualnym położeniu wspiera introspekcję, eliminuje bodźce inne niż te, którymi manipuluje oprawca,
- osłabienie - prowadzi do przemęczenia, którego efektem jest minimalizacja fizycznej i psychicznej możliwości stawiania oporu,
- groźby - nasilają lęk i rozpacz,
- przychylność od czasu do czasu- motywuje pozytywną skłonność do uległości,
- demonstrowanie wszechwładzy - wskazujące na daremność stawiania oporu,
- degradowanie - rodzi przekonania że opór bardziej naruszy szacunek do samej siebie i poczucie własnej wartości niż kapitulacja.

Przejawami złego odnoszenia się są: upokarzanie, wyzywanie, poniżanie, groźby, niszczenie przedmiotów mających wartość materialną lub emocjonalną dla ofiary, degradacja wartości moralnych i emocjonalnych ofiary.

Przemoc seksualna – to naruszenie intymności polegające na wymuszaniu różnego rodzaju niechcianych zachowań w celu zaspokojenia potrzeb seksualnych sprawcy np. nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, a także krytykowanie zachowań seksualnych.

Przemoc ekonomiczna – rozumiana jako naruszenie własności; prowadzi do całkowitego uzależnienia finansowego od sprawcy np. poprzez odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy, niezaspokajanie podstawowych potrzeb materialnych rodziny, okradanie, zaciąganie kredytów, dysponowanie czyjąś własnością, sprzedawanie osobistych lub wspólnych rzeczy bez uzgodnienia.

Zaniedbanie – rozumienie jako niezaspokajanie podstawowych potrzeb (psychicznych i fizycznych). Tę formę przemocy stosują najczęściej osoby dorosłe wobec dzieci. O zaniedbaniu można mówić w przypadku odrzucenia emocjonalnego dziecka, braku zainteresowania jego rozwojem, sytuacją życiową, problemami, a także stanem zdrowia i higieną. Zaniedbanie to także niezaspokajanie potrzeb żywieniowych i związanych z ubiorem.

Ofiarami przemocy najczęściej są kobiety, dzieci, osoby starsze, niepełnosprawne, ale są nimi również mężczyźni. Przemoc w rodzinie jest przestępstwem z art. 207§ 1 Kodeksu karnego.

Typy przemocy w rodzinie:

- ✓ przemoc wobec małżonka,
- ✓ przemoc wobec dziecka,
- ✓ przemoc wobec rodzeństwa,
- ✓ przemoc wobec rodziców,
- ✓ zaniedbanie i przemoc wobec osób starszych i niepełnosprawnych,

1.4. Fazy przemocy w rodzinie

Przemoc w rodzinie nie jest jednorazowym aktem. Jest to proces i ma tendencję do powtarzania się. Nie zatrzymana przemoc narasta. Wyróżnia się trzy następujące po sobie fazy:

- **Faza narastania napięcia**

W tej fazie osoba stosująca przemoc staje się napięta i stale poirytowana. Każdy drobiazg wywołuje złość, z byle powodu wywołuje awanturę. W tej fazie często zaczyna więcej pić, brać narkotyki lub inne substancje zmieniające świadomość. Może poniżać swoją ofiarę – jej kosztem poprawiając swoje samopoczucie. Sprawia wrażenie jakby coraz mniej panował nad swoim gniewem. Osoba, która przemocy doznaje, uspokaja sprawcę, wywiązuje się ze wszystkich obowiązków spełnia wszystkie zachcianki sprawcy. Często go przeprosza i ulega mu. Niektóre osoby w tej fazie mają różne dolegliwości fizyczne, jak bóle żołądka, bóle głowy, bezsenność, utratę apetytu. Inne wpadają w apatię, tracą energię do życia, lub stają się niespokojne i pobudliwe nerwowo. Jest to wynik narastania napięcia, który w pewnym momencie staje się do nie wytrzymania.

- **Faza gwałtownej przemocy**

W tej fazie sprawca staje się gwałtowny. Wpada w szal i wyładowuje się najczęściej na słabszych członkach rodziny. Eksplozję wywołuje zazwyczaj jakiś drobiazg, np. opóźnienie posiłku. Przemoc doznawania w tej fazie może być mniej lub bardziej groźna fizycznie, ale zawsze jest bardzo krzywdząca emocjonalnie. Po zakończeniu wybuchu osoba doznająca przemocy jest w szoku, nie może uwierzyć w to, co się stało, odczuwa wstyd i przerażenie. Staje się apatyczna, traci ochotę do życia.

- **Faza miodowego miesiąca**

Partner wyładował już swoją złość i wie, że posunął się za daleko. Nagle staje się zupełnie inną osobą. Szczerze żałuje za to, co zrobił, okazuje skruchę i obiecuje, że taka sytuacja się nigdy nie powtórzy. Zaczyna okazywać ciepło i miłość. Przynosi kwiaty, prezenty, zachowuje się jakby przemoc nigdy nie miała miejsca. Osoba doznająca przemocy zaczyna wierzyć w to, że partner się zmienił, a przemoc była jedynie incydentem. Problem z fazą miodowego miesiąca polega na tym, że jak każdy miodowy miesiąc nie trwa długo. **To pułapka, która zatrzymuje ofiary w cyklu przemocy.**

Cykle takie mogą trwać przez wiele lat, przy czym zwykle skracają się fazy „miodowego miesiąca”, wydłużają i bardziej dramatycznie przebiegają fazy narastania napięcia i gwałtownej pomocy. To, co kiedyś było w fazie „miodowego miesiąca” przyjemność przekształca się w unikanie, przykrości, ból i cierpienie. Po pewnym czasie faza miodowego miesiąca zanika całkowicie i pozostają tylko dwie fazy.

1.5. Sprawca i ofiara przemocy

Sprawca przemocy

Wielu sprawców przemocy podejmuje i ponawia próby doprowadzenia do izolacji społecznej ofiary, krytykuje ją i poniża zarówno w sytuacjach intymnych, jak i w obecności innych osób, domaga się jej posłuszeństwa. U niektórych sprawców przemocy (zwykle fizycznej) można zauważyć powtarzający się cykl zachowań – wzrost napięcia wewnętrznego, który odczuwa cała rodzina, a który prowadzi do agresywnego wybuchu złości połączonego z fizyczną napaścią i wreszcie okres zwany „miesiącem miodowym” podczas którego sprawca czuje się dobrze i okazuje swoim bliskim ciepłe uczucia.

W zachowaniu sprawców przemocy można zauważyć charakterystyczne wzorce, np.:

- tendencja do podkreślania własnej siły,
- kwestionowanie racjonalności myślenia ofiary,
- sporadyczne okazywanie jej pobłażliwości.

Sprawcy przemocy psychicznej zazwyczaj utrzymują w związku ciągły dystans emocjonalny, a także lekceważącą postawę wobec bliskiej osoby. Ich rażące żarty, podważanie opinii, obarczanie partnerki winą prowadzą do coraz większej dysproporcji sił między ofiarą a sprawcą przemocy.

Większość sprawców łączy wiele cech wspólnych:

- przekonanie o własnej słabości,
- przekonanie o tym, że najlepszą drogą do uzyskania szacunku jest wywołanie lęku u innych,
- niska wrażliwość i empatia,
- słaba samokontrola,
- tendencja do rozwiązywania konfliktów siłą.

Sprawców przemocy można podzielić na trzy grupy:

Typ 1 – sprawcy, którzy ograniczają się do stosowania przemocy tylko w rodzinie. Cechuje ich duża zależność od partnera, słabe umiejętności komunikacyjne, doświadczenie z dzieciństwa w roli ofiary lub świadka przemocy.

Typ 2 – sprawcy, którzy stosują przemoc tylko wobec członków rodziny, wykazujący zaburzenia psychiczne i niestabilność emocjonalną. Doświadczali przemocy w dzieciństwie,

byli odrzuceni przez rodziców, mają słabe umiejętności społeczne, słabe wyrzuty sumienia oraz odczuwają wrogość wobec kobiet.

Typ 3 – osoby stosujące przemoc zarówno wobec bliskich, jak i poza rodziną. Są to często osoby nadużywające alkoholu lub korzystające z innych środków psychoaktywnych. Użycie siły staje się dla nich sposobem na rozwiązanie problemu.

Ofiara przemocy

Najczęściej ofiarami przemocy są kobiety i dzieci. One też ponoszą największe szkody fizyczne i psychiczne w wyniku przemocy. Ofiarę przemocy charakteryzują:

- niska samoocena,
- bierne mechanizmy radzenia sobie w sytuacjach stresu i innych sytuacjach społecznych, wysoka zależność od partnerów,
- niepokój i depresja,
- izolacja społeczna,
- podporządkowanie się jako sposób na przetrwanie,
- ambiwalentne poczucie lojalności,
- skłonność do przebaczenia i zapominania,
- nadużywanie środków psychoaktywnych,
- choroby związane ze stresem.

Ofiary przemocy nie uświadamiają sobie mechanizmów przemocy, które powodują, że osoby krzywdzone trwają w takim związku, nie mają siły na zmianę swojej sytuacji, tracą szacunek do siebie, obwiniają się, popadają w depresję.

Kobiety doświadczające przemocy wierzą, że pewne sposoby zachowania mogą wpłynąć na partnera i doprowadzić w konsekwencji do jego uspokojenia i zaprzestania stosowania przemocy.

Stosującego przemoc nazywamy sprawcą, a doznającego przemocy - ofiarą. Te pojęcia nie określają tego, jakimi są ci ludzie, lecz wyłącznie rolę którą przyjmują w konkretnej relacji międzyludzkiej. Można być np. ofiarą w relacji z mężem a jednocześnie być sprawczynią przemocy wobec własnych dzieci.

Sprawca działa z intencją wobec ofiary, która jest od niego słabsza, narusza jej prawa i dobra osobiste, powodując cierpienia i szkody. Sprawcy przemocy mają najczęściej -

w deklaracjach i we własnym mniemaniu - dobre intencje. Są przekonani, że nie mieli innego wyjścia" i "musieli" użyć przemocy. Gdyby tylko ofiara coś zrobiła lub nie, to byłoby inaczej. Warto zdawać sobie sprawę z tego, że ofiara jest słabsza i sama ma ograniczone możliwości samoobrony. Z czasem, często przejmuje punkt widzenia sprawcy i zaczyna myśleć, że rzeczywiście "sama sobie jest winna".

Obie strony mają coraz bardziej zniekształcone widzenie sytuacji. Sprawca oskarża ofiarę o odpowiedzialność za przemoc, którą stosuje, a ofiara wierzy mu i myśli, że tak właśnie jest. W rzeczywistości jednak, to ten - kto ma przewagę i za pomocą siły stara się zmusić drugą osobę do określonego zachowania - stosuje przemoc. I to on jest odpowiedzialny za swoje zachowanie. Niezależnie od tego co robiła i jak reagowała ofiara. Role - "sprawcy" i "ofiary", dokładnie pokazują kto co robi: sprawca - sprawuje przemoc, a ofiara ponosi szkody; sprawca jest w ataku, a ofiara w obronie.

Warto zdawać sobie sprawę, że raczej sprawca powinien podjąć decyzję oraz działania, zmierzające do zmiany swojego zachowania. Osoba doznająca przemocy może i powinna przede wszystkim chronić siebie i własne bezpieczeństwo.

1.6. Skutki przemocy

Następstwa przemocy mogą być bezpośrednie, a także długotrwałe i obejmować sfery:

- **fizyczno – zdrowotne** - urazy i obrażenia fizyczne tj.: siniaki, oparzenia, rany cięte, złamania, poczucie zmęczenia i niższa aktywność fizyczna, zespół bólowy,
- **psychologiczne** - depresje, popadanie w uzależnienia, zaburzenia jedzenia i snu, stany lękowe, niska samoocena.

Przemoc może prowadzić również do zabójstw i samobójstw. Konsekwencjami stosowania przemocy u dzieci mogą być złe wyniki w szkole, opóźnienia rozwoju, nadpobudliwość, złe relacje wśród rówieśników, przestępczość.

Przemoc w rodzinie, jest doświadczeniem traumatycznym, którego skutkiem są zarówno bezpośrednie szkody na zdrowiu psychicznym i fizycznym, jak i poważne, długotrwałe problemy ujawniające się w życiu dorosłym, jako konsekwencje przemocy doświadczonej w dzieciństwie.

Skutki indywidualne – osoby dorosłe doznające przemocy mogą ponieść śmierć w wyniku przemocy lub samobójstwa będącego skutkiem przewlekłego stresu i depresji mogą doznać urazów fizycznych, trwałego kalectwa. Skutkiem przemocy mogą być też: zaburzenia

zdrowia fizycznego i psychicznego uzależnienie od substancji psychoaktywnych, trudności w funkcjonowaniu w różnych rolach społecznych, ubóstwo, bezdomność.

W przypadku dzieci i młodzieży – ofiar przemocy – skutkiem może być również konflikty z prawem, przejawianie zachowań agresywnych, nieprawidłowo rozwijająca się osobowość, zaburzony proces socjalizacji, demoralizacja, trudności wychowawcze, trudności w nauce oraz problemy w życiu dorosłym.

Skutki społeczne - przemoc w rodzinie dotyczy nie tylko tych, którzy bezpośrednio jej doznają. Dzieci wychowywane w rodzinie, w której jeden z rodziców stosuje przemoc wobec drugiego rodzica, nie mają zaspokojonej podstawowej potrzeby psychologicznej, jaką jest potrzebna bezpieczeństwa. Często występują u nich zaburzenia emocjonalne i zaburzenia zachowania. Część dzieci, zwłaszcza chłopców, identyfikuje się ze sprawcą i zaczyna się zachowywać agresywnie wobec innych ludzi – zarówno rówieśników jak i dorosłych. W taki sposób krąg osób, pośrednio dotkniętych skutkami przemocy w rodzinie, rozszerza się na osoby obce.

Dorośli, którzy jako dzieci doświadczyli przemocy w rodzinie, często mają trudności z funkcjonowaniem w roli małżonka, rodzica, a to sprawia, że ich dzieci mogą mieć problemy. Krąg osób pośrednio dotkniętych przemocą rozszerza się też na następne pokolenia.

Skutki ekonomiczne – przemoc w rodzinie niesie za sobą również skutki ekonomiczne. Ponosi je każdy obywatel. Skutki ekonomiczne, związane z systemowym wsparciem osób uwięzionych w przemoc, można zaobserwować poprzez wskazanie instytucji bezpośredni lub pośrednio zajmujących się problem przemocy w rodzinie między innymi: policja, służba zdrowia, pomoc społeczna, ale też i pracodawcy, szkoły itp.

ROZDZIAŁ II.

2. Akty prawne i obowiązujące przepisy dotyczące przemocy w rodzinie

Działania na rzecz osób doznających przemocy są określone przez podstawy prawne. Problem przemocy w rodzinie został przedstawiony w wielu dokumentach krajowych i międzynarodowych.

1. Podstawy prawne w Polsce:

- Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 r. (tj. Dz. U. z 2015 r., poz. 1390)
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2015 r. poz. 163 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tj. Dz. U. z 2015 r. poz. 1286, 1893, 1916)
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tj. Dz. U. z 2012 r., poz. 124)
- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997r. (Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz. U. z 1997 r. Nr 88, poz. 553, Nr 128, poz. 840 z późn.zm.)
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy(tj. Dz. U. z 2015 r. poz. 583 z późn. zm.)
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011r. w sprawie Procedury „Niebieskiej Karty” oraz wzorów formularza „Niebieska Karta” (Dz. U. Nr 209, poz.1245)
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych

ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno - edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływania korekcyjno-edukacyjne(Dz. U. z dnia 8 marca 2011r.)

- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 22 października 2010 r. w sprawie wzoru zaświadczenia o przyczynach i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr.201, poz.1334).
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 marca 2011 r. w sprawie procedury postępowania przy wykonywaniu czynności odbierania dziecka z rodziny w razie bezpośredniego zagrożenia zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie (Dz. U. Nr 81, poz.448)

2. Inne dokumenty krajowe:

- Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020
- Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2015-2020.

2.1. Zadania powiatu w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie są realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej oraz ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Uznając, że przemoc w rodzinie narusza podstawowe prawa człowieka, w tym prawo do życia i zdrowia oraz poszanowania godności osobistej, a władze publiczne mają obowiązek zapewnić wszystkim obywatelom równe traktowanie i poszanowanie ich praw i wolności, a także w celu zwiększania skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie jasno określa zadania gminy i powiatu .

Do zadań własnych powiatu należy w szczególności:

- opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
- opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie,
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia,
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej.

Do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy w szczególności:

- tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie,
- opracowywanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym:

- opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie,
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
- tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

2.2. Procedura „Niebieskiej Karty”

Procedura „Niebieskiej Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie.

Podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskiej Karty” i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie. Przedstawiciele podmiotów realizują procedurę „Niebieskiej Karty” w oparciu o zasadę współpracy i przekazują informacje o podjętych działaniach przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego. Formularz należy przekazać przewodniczącemu Zespołu interdyscyplinarnego niezwłocznie, nie później niż w terminie 7 dni od dnia wszczęcia procedury.

Wszczęcie procedury „Niebieskiej Karty” następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta” w przypadku powzięcia, w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny lub przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie.

„Niebieska Karta” jest dokumentem służbowym wypełnianym w przypadku stwierdzenia przemocy w rodzinie. Służy dokumentowaniu faktów związanych z przemocą w danej rodzinie oraz ocenie zagrożenia dalszą przemocą.

Wypełnienie „Niebieskiej Karty” nie jest równoznaczne ze złożeniem zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa. Nie stanowi podstawy do wszczęcia postępowania karnego. Jednak w przypadku złożenia zawiadomienia i wszczęcia postępowania może ona zostać wykorzystana jako dowód procesowy.

2.3. Program korekcyjno – edukacyjny dla sprawców przemocy w rodzinie

Podstawą prawną do opracowania i realizacji Programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie stanowi art. 6, ust. 4, pkt. 2 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, zgodnie, z którym do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanej przez powiatu należy w szczególności opracowanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Program korekcyjno - edukacyjny wobec osób stosujących przemoc w rodzinie prowadzony jest w celu:

- powstrzymania osoby stosującej przemoc w rodzinie przed dalszym stosowaniem przemocy rozwijania umiejętności samokontroli i współżycia w rodzinie,
- kształtowania umiejętności w zakresie wychowywania dzieci bez używania przemocy w rodzinie,
- uznania przez osobę stosującą przemoc w rodzinie swojej odpowiedzialności za stosowanie przemocy,
- zdobycia i poszerzenia wiedzy na temat mechanizmów powstawania przemocy w rodzinie,
- zdobycia umiejętności komunikowania się i rozwiązywania konfliktów w rodzinie bez stosowania przemocy,
- uzyskania informacji o możliwościach podejmowania działań terapeutycznych.

Program korekcyjno - edukacyjny wobec osób stosujących przemoc w rodzinie są kierowane w szczególności do osób skazanych za czyny związane ze stosowaniem przemocy w rodzinie, odbywających karę pozbawienia wolności w zakładach karnych albo wobec których sąd warunkowo zawiesił wykonanie kary, zobowiązując je do uczestnictwa w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych.

Osoby stosujące przemoc w rodzinie, które uczestniczą w terapii leczenia uzależnienia od alkoholu lub narkotyków lub innych środków odurzających, substancji psychotropowych albo środków zastępczych, kieruje się w pierwszej kolejności na terapię uzależnienia, dla których oddziaływania korekcyjno-edukacyjne mogą stanowić uzupełnienie podstawowej terapii, które w wyniku innych okoliczności zgłoszą się do uczestnictwa w programie.

3. Zarys zjawiska przemocy w Powiecie Piskim

Powiat piski położony jest w północno-wschodniej części województwa warmińsko – mazurskiego. Graniczy z powiatem szczycieńskim, mrągowskim, giżyckim, ełckim, grajewskim, kolneńskim i ostrołęckim. Zajmuje obszar 1 776 km², co stanowi 7,34 % powierzchni województwa, w tym użytki rolne 30 %, użytki leśne 49 %. Znajduje się on między trzema krainami geograficznymi: Krainą Wielkich Jezior, Wysoczyzną Kolneńską i Pojezierzem Ełckim.

Swym zasięgiem obejmuje cztery gminy miejsko – wiejskie:

- Pisz
- Biała Piska
- Orzysz
- Ruciane Nida.

Rysunek nr 1: Powiat Piski w podziale na gminy

Źródło: https://www.osp.org.pl/hosting/mapy/warminsko_mazurskie/pisz.jpg.

Według przeprowadzonego przez Główny Urząd Statystyczny *Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011* Powiat Piski zamieszkuje 58 504 osób, w tym: 29 301 kobiet i 29 203 mężczyzn.

Liczba mieszkańców Powiatu Piskiego ogółem	w tym:		Poszczególne Gminy	Liczba mieszkańców w poszczególnych gminach ogółem	w tym:	
	Mieszkańcy miasta	mieszkańcy wsi			mieszkańcy miasta	mieszkańcy wsi
58 504	34 559	23 945	Pisz	27 957	19 675	8 282
			Biała Piska	12 399	4 158	8 241
			Orzysz	9 600	5 905	3 695
			Ruciane-Nida	8 548	4 821	3 727

Ludność Powiatu Piskiego w rozbiću na poszczególne gminy.

Pod względem liczby mieszkańców powiat piski zajmuje 11. miejsce w województwie (na 21 powiatów) i 265. w kraju (na 379 powiatów). Aż 59% ludności powiatu mieszka w miastach i relacja ta pozostaje stabilna od kilkunastu lat. Nie obserwuje się szczególnego odpływu ludności ze wsi, ani jej napływu wyłącznie do miast. Najwięcej, ponieważ aż jedna trzecia ludności powiatu, mieszka w mieście Pisz. Innymi stosunkowo ludnymi rejonami są obszary wiejskie gmin Pisz i Biała Piska.

Działalność kulturalną na terenie powiatu prowadzą głównie domy kultury, muzea, biblioteki oraz świetlice wiejskie.

Mieszkańcy mają zapewnioną opiekę zdrowotną. Główną placówką służby zdrowia jest Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej – Szpital Powiatowy w Pisz. Dodatkowo na terenie każdej z gmin funkcjonują niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej oraz ośrodki zdrowia.

Spółeczność zamieszkała na terenie powiatu piskiego ma także zapewniony dostęp do edukacji. Na terenie powiatu funkcjonują przedszkola, szkoły podstawowe, gimnazja, szkoła zawodowa, a także szkoły średnie - ogólnokształcące, technika, do których uczęszczają także uczniowie niepełnosprawni. Szkoły prowadzone są przez jednostki samorządu terytorialnego, jak również przez administrację rządową, organizacje społeczne i stowarzyszenia. Na terenie powiatu funkcjonuje Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Łupkach, podlegający samorządowi powiatowemu. Natomiast od 2006 r. działa Ośrodek Rehabilitacyjno – Edukacyjno – Wychowawczy w Pisz, który przeznaczony jest dla dzieci i młodzieży w wieku od 4 do 21 lat. Ośrodek ten prowadzony jest przez Stowarzyszenie "Przymierze – Ziemia Piska " w Pisz.

Na terenie powiatu funkcjonują cztery ośrodki pomocy społecznej. Każdy z nich świadczy swoje usługi dla mieszkańców powiatu zamieszkałych na terenie poszczególnych gmin, tj. Gminy Pisz, Orzysz, Biała Piska oraz Ruciane-Nida.

Przemoc w rodzinie jest problemem niezdeterminowanym kontekstem regionalnym, społecznym i materialnym. Dotyka ludzi niezależnie od miejsca zamieszkania i statusu społecznego. Jest to zjawisko ukryte i zatajone. Z uwagi na wstydlivość problemu i niechęć mówienia o nim statystyki określają ją tylko w pewnym stopniu.

Zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Powiecie Piskim realizowane są przez Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej działające na terenie powiatu, Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz, Komendę Powiatową Policji w Pisz, Sąd Rejonowy w Pisz, Prokuraturę Rejonową w Pisz, samorządy gminne, samorząd powiatowy oraz organizacje pozarządowe.

Przemoc w rodzinie najczęściej występuje w rodzinach najuboższych i jest związana z alkoholizmem, brakiem wykształcenia i małą świadomością społeczną, ale nie zawsze. W Powiecie Piskim zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie realizują głównie policja, sąd, gminy, prokuratura oraz Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz.

Głównym realizatorem działań skierowanych na ograniczenie oraz zwalczanie zjawiska przemocy w rodzinie na terenie poszczególnych gmin są ośrodki pomocy społecznej, natomiast głównym realizatorem w/w zadań w powiecie jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz od 2008 r. realizuje Program Korekcyjno-Edukacyjny dla Sprawców Przemocy w Rodzinie. Celem programu jest zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie oraz zwiększenie skuteczności działań korekcyjno-edukacyjnych osób stosujących przemoc w rodzinie. Do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym osób stosujących przemoc w rodzinie osoby wskazywane są głównie przez Sąd Rejonowy w Pisz.

Od 2002 roku przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz działa Ośrodek Interwencji Kryzysowej, który udziela wsparcia ofiarom przemocy w rodzinie oraz osobom znajdującym się w sytuacji kryzysowej.

W ramach interwencji kryzysowej udzielana jest specjalistyczna pomoc psychologiczna, a w zależności od potrzeb poradnictwo socjalne lub prawne, w sytuacjach uzasadnionych schronienia do 3 miesięcy. Osoby przebywające w Ośrodku mogą skorzystać ze wsparcia specjalistów pracujących w Specjalistycznej Poradni Rodzinnej, tj. psychologa, prawnika oraz mediatora rodzinnego jak również pomocy socjalnej pracownika zatrudnionego

w Centrum. Interwencją kryzysową obejmuje się osoby i rodziny bez względu na posiadanych dochód, po przeprowadzeniu wywiadu środowiskowego.

3.1. Dane z ośrodków pomocy społecznej z terenu Powiatu Piskiego dotyczące zjawiska przemocy

Z danych otrzymanych z ośrodków pomocy społecznej z terenu Powiatu Piskiego wynika, że w porównaniu z 2013 r. zmniejszyła się lub została na tym samym lub podobnym poziomie liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie. Z uzyskanych danych wynika, że najczęściej ofiarami przemocy w rodzinie na terenie Powiatu Piskiego są kobiety.

Uzyskane dane zostały zawarte w tabeli poniżej.

Tabela 1. Liczba osób dotkniętych przemocą.

Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie		2013			2014			2015		
		Kobiety	Mężczyźni	Dzieci	Kobiety	Mężczyźni	Dzieci	Kobiety	Mężczyźni	Dzieci
Gmina Pisz	ogółem	348			282			286		
	w tym	183	163	2	141	138	3	171	108	7
Gmina Biała Piska	ogółem	56			45			56		
	w tym	47	6	3	39	5	1	42	8	6
Gmina Orzysz	ogółem	136			121			131		
	w tym	71	10	55	111	7	3	62	7	62
Gmina Ruciane – Nida	ogółem	127			116			114		
	w tym	91	33	3	82	29	5	76	26	12

źródło: Dane z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu piskiego.

Procedura „Niebieskiej Karty” służy nie tylko rozpoznaniu przemocy, rejestracji przebiegu zdarzenia i jego skutków oraz zaplanowaniu pomocy, ale jest także wykorzystywana w postępowaniu przygotowawczym wszczynanym wobec sprawcy oraz w przypadku podejrzenia stosowania przemocy wobec dziecka

Z danych otrzymanych z ośrodków pomocy społecznej z terenu Powiatu Piskiego wynika, że w latach 2013-2015 ogólnie zmniejszyła się liczba założonych „Niebieskich Kart”.

Natomiast na terenie Gminy Biała Piska oraz Gminy Ruciane-Nida liczba Kart wzrosła, a w Gminie Pisz oraz Gminie Orzysz liczba ta zmalała. Uzyskane dane zostały zawarte w tabeli poniżej.

Tabela 2. Liczba założonych „Niebieskich Kart” przez ośrodki pomocy społecznej na terenie Powiatu Piskiego w latach 2013 – 2015

Liczba założonych „Niebieskich Kart”		2013	2014	2015
Miejsko- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pisz	Założonych	210	141	151
	Zakończonych	118	110	60
Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Białej Piskiej	Założonych	64	58	74
	Zakończonych	41	31	26
Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Orzyszu	Założonych	100	57	43
	Zakończonych	29	38	33
Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rucianem-Nidzie	Założonych	0	2	1
	Zakończonych	0	2	0
Łącznie		374	258	269

źródło: dane z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu piskiego

3.2. Dane z Komendy Powiatowej Policji w Pisz dotyczące zjawiska przemocy.

Z danych otrzymanych z Komendy Powiatowej w Pisz wynika, że w 2013 r. na terenie Powiatu Piskiego w porównaniu z rokiem 2015 liczba osób dotkniętych przemocą zmalała. W 2013 r. liczba osób dotkniętych przemocą, objętych wsparciem policji na terenie Powiatu Piskiego wyniosła 413, w 2015 r. – 282 osoby. Powyższe dane zostały zawarte w Tabeli 3.

Tabela 3. Liczba osób dotkniętych przemocą w latach 2013-2015

Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie	2013 r.	2014 r.	2015 r.
Komenda Powiatowa Policji w Pisz	220	141	151
Komisariat Policji w Białej Piskiej	46	47	42
Komisariat Policji w Orzyszu	106	51	46
Komisariat Policji w Rucianym – Nidzie	41	25	43
RAZEM	413	264	282

źródło: dane z KPP w Pisz

Z danych otrzymanych z Komendy Powiatowej Policji w Pisz wynika, że na terenie Powiatu Piskiego znacznie zmniejszyła się ilość interwencji domowych dotyczących przemocy w rodzinie. W 2013 r. przeprowadzono 400 interwencji domowych, w 2014 r. - 268 interwencji, a w 2015 r. – 292. Powyższe dane zostały zawarte w Tabeli 4

Tabela 4. Ilość interwencji domowych policji dotyczących przemocy w rodzinie zakończonych procedurą "Niebieskiej karty".

Ilość interwencji domowych policji dotyczących przemocy w rodzinie zakończonych procedurą "Niebieskiej karty"	2013	2014	2015
Komenda Powiatowa Policji w Pisz	204	142	148
Komisariat Policji w Białej Piskiej	54	51	58
Komisariat Policji w Orzyszu	101	50	44
Komisariat Policji w Rucianym- Nidzie	41	25	42
RAZEM	400	268	292

źródło: dane z KPP w Pisz

3.3. Dane z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Piszu dotyczące zjawiska przemocy

Zgodnie z art. 47 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej Interwencja kryzysowa stanowi zespół interdyscyplinarnych działań podejmowanych na rzecz osób i rodzin będących w stanie kryzysu.

Celem interwencji kryzysowej jest przywrócenie równowagi psychicznej i umiejętności samodzielnego radzenia sobie, a dzięki temu zapobieganie przejściu reakcji kryzysowej w stan chronicznej niewydolności psychospołecznej.

W ramach interwencji kryzysowej udziela się:

- natychmiastowej specjalistycznej pomocy psychologicznej,
- a w zależności od potrzeb – poradnictwa socjalnego lub prawnego,
- w sytuacjach uzasadnionych – schronienia do 3 miesięcy,

Przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Piszu funkcjonuje:

- Ośrodek Interwencji Kryzysowej dla ofiar przemocy w rodzinie, który udziela bezpłatnego schronienia dla osób doświadczających przemocy
- Specjalistyczna Poradnia Rodzinna, w której bezpłatnych porad udzielają: psycholog, mediator rodzinny i prawnik.

Na podstawie danych z Ośrodka Interwencji Kryzysowej działającego przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Piszu wynika, że liczba osób przebywających w 2013 r. wyniosła 9, w 2014 r. wyniosła 3 osoby, natomiast w 2015 r. było to 7 osób. Łącznie w latach 2013-2015 w Ośrodku Interwencji Kryzysowej działającym przy Centrum udzielono schronienia 19 osobom. Z powyższych danych wynika, że w Ośrodku Interwencji Kryzysowej w latach 2013-2015 przebywały wyłącznie kobiety z dziećmi. Powyższe dane obrazuje Tabela 5.

Tabela 5. Liczba osób, którym udzielono schronienia w Ośrodku Interwencji Kryzysowej działającym przy PCPR w Pisz

Liczba osób przebywających w Ośrodku Interwencji Kryzysowej	2013			2014			2015		
	Kobiety	Mężczyźni	Dzieci	Kobiety	Mężczyźni	Dzieci	Kobiety	Mężczyźni	Dzieci
Ogółem	9			3			7		
w tym:	4	0	5	1	0	2	2	0	5

źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz

Największą grupę osób poszkodowanych stanowią kobiety i małoletnie dzieci. Osoby przebywające w Ośrodku zostają objęte pomocą i wsparciem psychologa, poradnictwa socjalnego i prawnego oraz pracownika Centrum. Osoby przebywające w Ośrodku otrzymują pomoc w postaci pomocy w poszukiwaniu lokalu mieszkalnego. 2 osoby, które w latach 2013-2015 przebywały w Ośrodku Interwencji Kryzysowej po opuszczeniu Ośrodka otrzymały mieszkanie socjalne z zasobów gminnych.

Monitoring efektów programu korekcyjno – edukacyjnego dla sprawców przemocy w rodzinie latach 2013-2015

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pieszu zgodnie z załącznikiem nr 2 do Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie – Wytyczne do tworzenia modelowych programów korekcyjno – edukacyjnych, prowadzi system monitorowania funkcjonowania osób uczestniczących w programie korekcyjno – edukacyjnym w środowisku rodzinnym i lokalnym.

Monitoring efektów programu wobec osób, które go ukończyły trwa do 3 lat. Informacje o zachowaniach sprawcy i funkcjonowaniu w jego środowisku lokalnym są zbierane przez pracownika Centrum oraz uzupełniane w oparciu o dane od dzielnicowych funkcjonariuszy policji, pracowników socjalnych ośrodków pomocy społecznej, kuratorów sądowych.

Efekty oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych ze sprawcami przemocy w rodzinie dotyczą redukcji zachowań przemocowych, poprawy relacji rodzinnych, małżeńskich, rodzicielskich, zwiększenia świadomości sprawców w tematyce związanej z przemocą w rodzinie, nabycia umiejętności przez sprawców rozwiązywania konfliktów.

Najważniejszym efektem realizacji tego zadania w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie jest:

- poprawa relacji rodzinnych,
- zmniejszenie agresywnych zachowań wobec najbliższej rodziny.

Tabela 6. Liczba osób, które ukończyły Program korekcyjno-edukacyjny dla sprawców przemocy w rodzinie w latach 2013 - 2015 realizowany przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pieszem

Rok	2013	2014	2015
Liczba osób, które ukończyły Program korekcyjno-edukacyjny	6	5	5
Liczba osób, które po ukończeniu programu, zaprzestały stosowania przemocy w rodzinie	6	2	4
Liczba osób, które mimo ukończenia programu nadal stosują przemoc w rodzinie	0	3	1

Źródło: dane z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pieszem

Z powyższej tabeli wynika, że najefektywniejszym pod względem skuteczności Programu korekcyjno-edukacyjnego dla sprawców przemocy był rok 2013 r. Liczba osób, które ukończyły Program korekcyjno-edukacyjny w 2013 r. wyniosła 6 osób, w 2014r. i 2015r. również wyniosła 5 osób. Liczba osób, które po ukończeniu programu zaprzestały stosowania przemocy w 2013 r. wyniosła 6 osób, w 2014 r. – 2 osoby, natomiast w 2015 r. - 4 osoby.

Efekty oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych ze sprawcami przemocy w rodzinie dotyczyły redukcji zachowań przemocowych, poprawy relacji rodzinnych.

Podsumowując oddziaływania korekcyjno-edukacyjne należy podkreślić, że nastąpiła poprawa zachowań u większości uczestników. U uczestników programu w roku 2013 nie było zachowań przemocowych. U uczestników programu 2014-2015 dochodziło do zachowań przemocowych pomimo ukończenia programu.

Realizowanie programów adresowanych dla osób stosujących przemoc w rodzinie jest niezbędne w celu powstrzymania osoby używającej przemocy w rodzinie przed dalszym jej stosowaniem. Działania takie są pomocne w zdobywaniu wiedzy na temat mechanizmów powstawania przemocy.

Liczba dzieci, które zostały odebrane z rodziny z powodu bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia w związku z przemocą w rodzinie w związku z art. 12 a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie

Zgodnie z art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie pracownik socjalny wykonujący obowiązki służbowe ma prawo odebrać dziecko z rodziny i umieścić je u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rodzinie zastępczej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej.

Tryb umieszczania dzieci w rodzinie zastępczej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej regulują przepisy ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej .

Decyzję tą podejmuje pracownik socjalny wspólnie z funkcjonariuszem Policji, a także z lekarzem, lub ratownikiem medycznym, lub pielęgniarką.

Pracownik socjalny ma obowiązek niezwłocznego powiadomienia sądu opiekuńczego, nie później niż w ciągu 24 godzin, o odebraniu dziecka z rodziny i umieszczeniu go u niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rodzinie zastępczej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej.

W 2015 r. na podstawie art. 12a Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie zostało odebranych z rodziny biologicznej 4 dzieci z powodu bezpośredniego zagrożenia życia i zdrowia w związku z przemocą w rodzinie. Dzieci zostały umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej.

Tabela 7. Liczba dzieci, które zostały odebrane z rodziny z powodu bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia w związku z przemocą w rodzinie

Rok	Liczba dzieci, które zostały odebrane z rodziny z powodu bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia w związku z przemocą w rodzinie			Liczba dzieci umieszczonych w rodzinie zastępczej w związku z art. 12 a ustawy			Liczba dzieci umieszczonych w placówce opiekuńczo - wychowawczej w związku z art. 12 a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie		
	ogółem	dziewczynki	chłopcy	ogółem	dziewczynki	chłopcy	ogółem	dziewczynki	chłopcy
2013	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2014	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2015	4	3	1	4	3	1	0	0	0

źródło: dane z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz

3.4. Dane z Sądu Rejonowego w Pieszce dotyczące zjawiska przemocy

Z danych otrzymanych z Sądu Rejonowego w Pieszce wynika, że przez Sąd prowadzone były postępowania, w których orzeczono eksmisję dla sprawców przemocy w rodzinie. W 2013 r. Wydział Cywilny prowadził 1 takie postępowanie, zaś w 2015 r. prowadził 2 takie postępowania. Natomiast Wydział Karny orzekł 1 eksmisję dla sprawcy przemocy w rodzinie w 2014 r. W 2013 r. i 2015 r. nie prowadził takiego postępowania.

Sąd Rejonowy w Pieszce zobowiązał w 2013 r. 1 osobę do udziału w Programie Korekcyjno – Edukacyjnym dla Sprawców Przemocy w Rodzinie. W 2014 r. i 2015 r. nie zobowiązał żadnej osoby do udziału w w/w programie.

W wyniku postępowań prowadzonych przez Sąd skazano w okresie 2013-2015 11 osób z art. 207 Kodeksu karnego, u których orzeczono karę pozbawienia wolności. Natomiast karę pozbawienia wolności z art. 207 Kodeksu karnego w zawieszeniu w latach 2013-2015 otrzymało 78 osób. Analizowane dane opisuje Tabela 8.

Tabela 8. Liczba postępowań prowadzonych przez Sąd Rejonowy w Pieszce w latach 2013-2015

	Liczba postępowań, w których orzeczono eksmisję dla sprawców przemocy w rodzinie		Ilość osób zobowiązanych do udziału w Programie Korekcyjno – Edukacyjnym dla Sprawców Przemocy w Rodzinie	Ilość osób skazanych z art. 207 Kodeksu Karnego	
	Wydział Cywilny	Wydział Karny		Ilość osób, u których orzeczono karę pozbawienia wolności	Ilość osób, u których orzeczono karę pozbawienia wolności w zawieszeniu
2013	1	0	1	5	24
2014	0	1	0	3	34
2015	2	0	0	3	20
Razem	3	1	1	11	78

źródło: dane z Sądu Rejonowego w Pieszce

3.5. Baza instytucji i organizacji zajmujących się zapobieganiem i eliminowaniem zjawiska przemocy w rodzinie w powiecie piskim.

Na terenie Powiatu Piskiego funkcjonują następujące instytucje zajmujące się zapobieganiem i eliminowaniem zjawiska przemocy w rodzinie:

- Policja,
- Sąd Rejonowy w Pisz,
- Prokuratura Rejonowa w Pisz,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz,
- Ośrodki Pomocy Społecznej,
- Ośrodek Profilaktyki i Terapii w Pisz,
- Zespoły Interdyscyplinarne,
- Gminne Komisje do Spraw Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Punkty Konsultacyjne do Spraw Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom i Młodzieży w Rucianem-Nidzie.

Przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz funkcjonuje:

- Ośrodek Interwencji Kryzysowej dla Ofiar Przemocy w Rodzinie, który udziela bezpłatnego schronienia dla osób doznających przemocy,
- Specjalistyczna Poradnia Rodzinna, w której bezpłatnych porad udzielają: psycholog, mediator rodzinny i prawnik.

Trudno jest w sposób jednoznaczny określić zjawisko przemocy na terenie powiatu piskiego w związku z występowaniem przemocy ukrytej i braku wiedzy na temat jej występowania.

Diagnozę problemu przemocy w rodzinie na terenie powiatu piskiego opracowano na podstawie danych uzyskanych z ośrodków pomocy społecznej, Komendy Powiatowej Policji w Pisz, Sądu Rejonowego w Pisz, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz, w tym z Ośrodka Interwencji Kryzysowej.

3.3. Analiza zjawiska przemocy w Powiecie piskim w latach 2013-2016 oraz wyniki przeprowadzonych badań

Metodologia badań własnych

W tym podrozdziale omówione zostały szczegółowe wyniki badań przeprowadzonych wśród mieszkańców Powiatu piskiego na temat przemocy w rodzinie. Badanie zostało zrealizowane w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Piszku techniką wywiadu wśród dorosłych mieszkańców Powiatu piskiego. Celem badania jest ocena zjawiska przemocy w Powiecie piskim. Narzędzie, jakie zostało wykorzystane do badania to kwestionariusz ankiety opracowany przez pracowników Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Piszku. Wszystkie kwestionariusze zostały wypełnione i zwrócone. Kwestionariusz zawierał 10 pytań.

Analiza badań ankietowych

Tabela 9. Płeć i wiek badanych

Płeć	Wiek				
	18-30	31-40	41-50	50-59	60 i więcej
Kobiety	6	8	8	5	1
Mężczyźni	4	6	4	8	4
Razem	10	14	12	13	5

Z Tabeli 9 wynika, że zdecydowaną większość badanych stanowili respondenci w przedziale wiekowym 31-40 lat oraz 50-59 lat (odpowiednio w licznie 13 i 14 osób). Badanych w przedziale wiekowych 18-30 lat było 10 osób. Najmniejszą grupę badanych stanowiły osoby w wieku 60 i więcej lat, w liczbie 5 osób.

Tabela 10. Płeć badanych

Płeć	Liczba
Kobiety	28
Mężczyźni	26
Razem	54

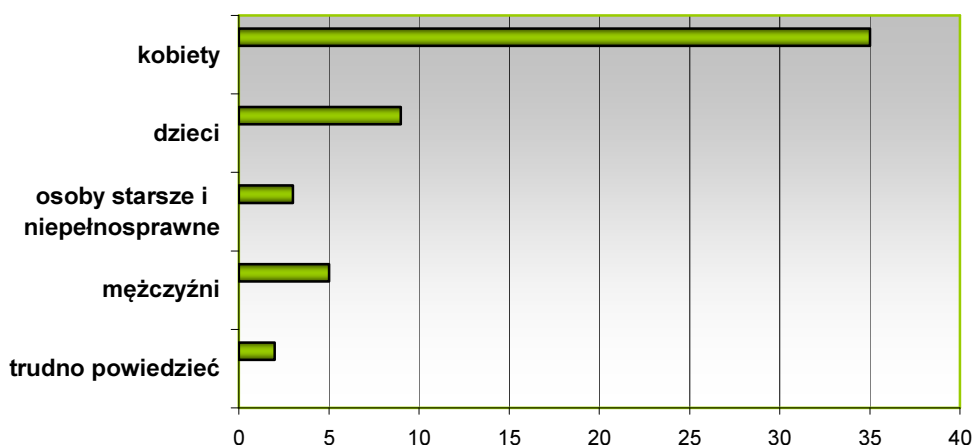
Tabela 10 przedstawia rozróżnienie z uwagi na płeć badanych. Większą część badanych stanowiły kobiety – 28 osób, mężczyźni – 26 osób. Łączna suma badanych wyniosła 54 osoby.

Wykres 1. Wiedza na temat przemocy w rodzinie

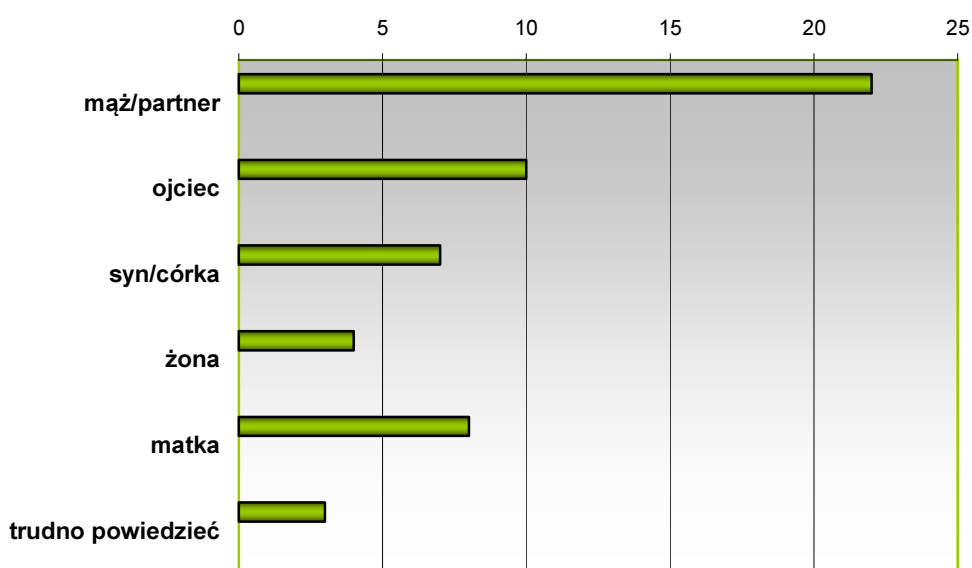
Z wykresu 1. wynika, że 52 osoby badane wiedzą, czym jest przemoc w rodzinie, 2 osoby nie mają świadomości, na czym polega zjawisko przemocy w rodzinie. Ponadto zdecydowana większość mieszkańców Powiatu Piskiego przemoc w rodzinie większość osób kojarzy z wykorzystaniem siły fizycznej np. bicie, szarpanie, popychanie duszenie.

Wykres 2. Charakterystyka ofiary przemocy w rodzinie

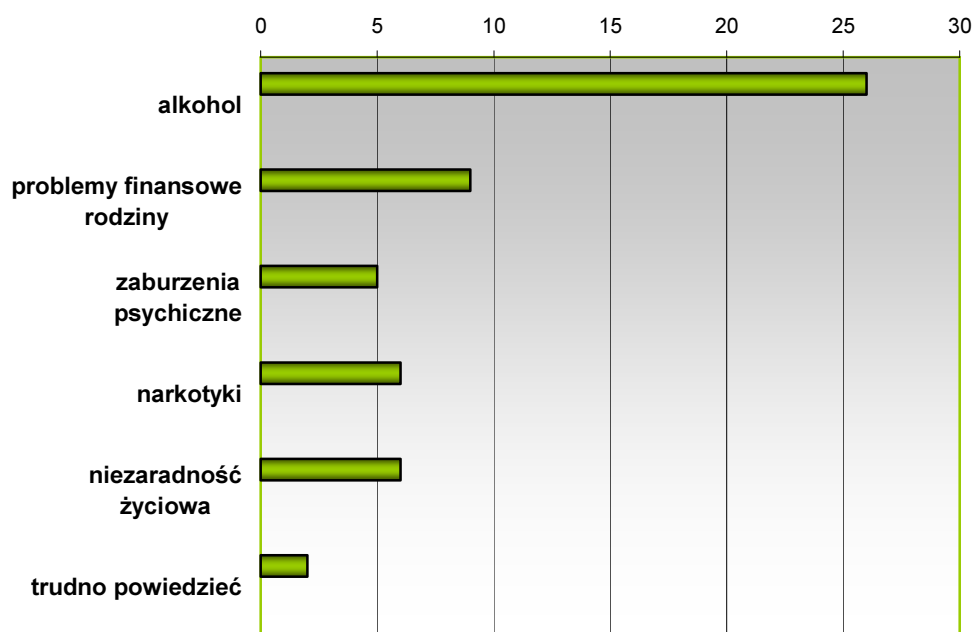
Z wykresu 2. wynika, że zdaniem badanych ofiarami przemocy w rodzinie najczęściej są kobiety, na drugim miejscu znalazły się dzieci.

Wykres 3. Charakterystyka sprawcy przemocy w rodzinie

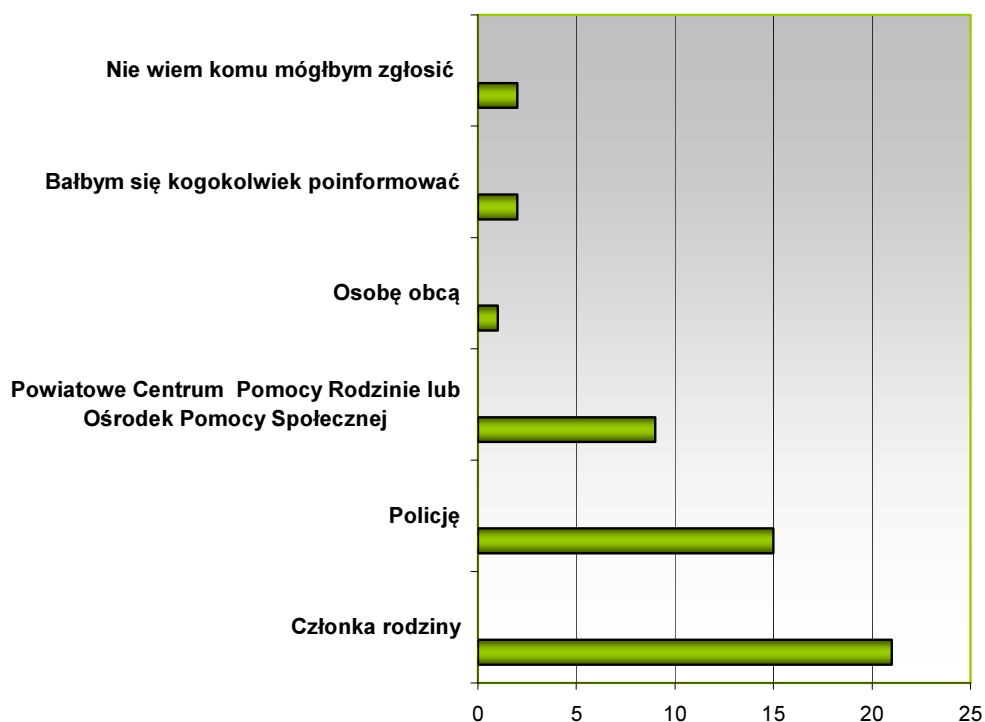
Z wykresu 3. uzyskano wyniki potwierdzające fakt, że w powszechnej opinii sprawcami przemocy domowej najczęściej są mężczyźni w tym: mąż, partner, ojciec.

Wykres 4. Główne przyczyny przemocy w rodzinie

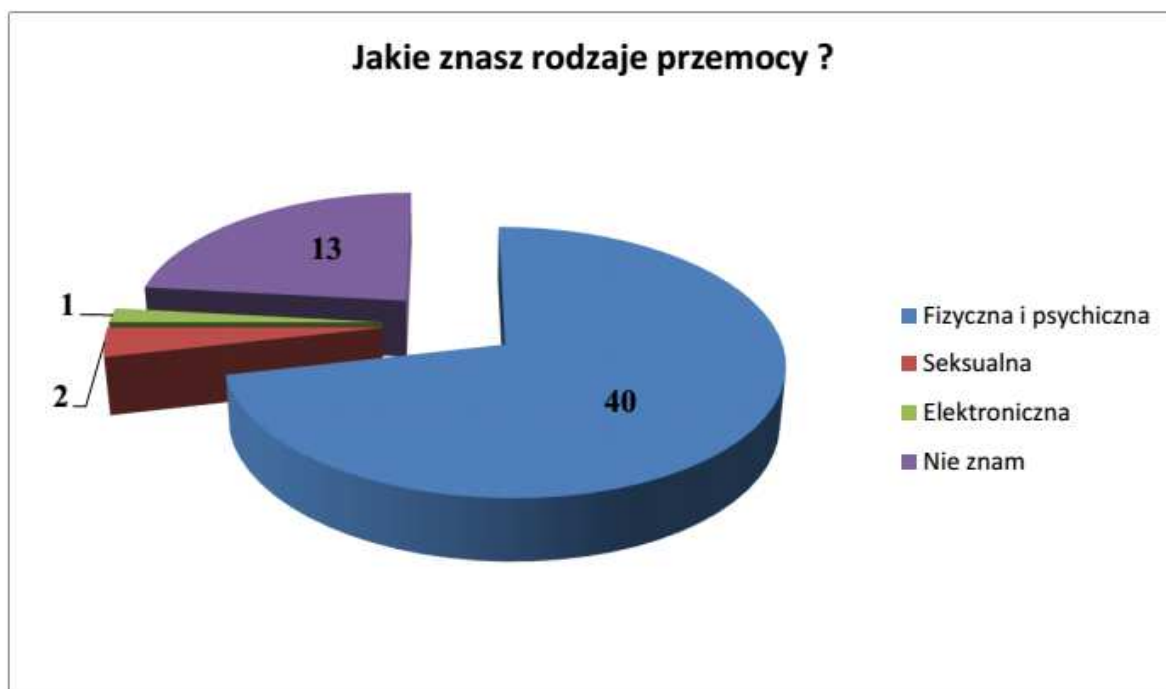
Wykres 4. Badani zdecydowanie najczęściej jako główną przyczynę przemocy w rodzinie wskazywali nadużywanie alkoholu – 26 osób, oraz problemy finansowe – 9 osób.

Wykres 5. Znajomość instytucji, w sytuacji przemocy w rodzinie.

Wykres 5 przedstawia, że ankietowani o doznawaniu przemocy w rodzinie najczęściej poinformowałoby członka rodziny, Policję oraz Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie lub Ośrodek Pomocy Społecznej.

Wykres 6. Rodzaje przemocy

Wykres 6. pokazuje, że najczęściej podawaną odpowiedzią na zadane pytanie była przemoc fizyczna i psychiczna (40osób).

Wykres 6. Wiedza na temat osób, które są lub mogą być dotknięte przemocą w rodzinie.

Wykres 6. przedstawia ilość osób, które znają osoby dotknięte przemocą w rodzinie lub podejrzewają ich o doznawanie przemocy. 36 osób z ankietowanych odpowiedziało, że nie znają takich osób. 18 ankietowanych odpowiedziało, że ma podejrzenia w związku z doznawaniem przemocy w rodzinie wśród swoich znajomych.

Tabela 11. Świadomość dotycząca zachowań występujących podczas przemocy w rodzinie

Zachowania obejmujące przemoc	Liczba
Popychanie	48
Uderzanie	52
Kopanie	52
Duszenie	42
Szarpanie	38
Przypalanie ciała przedmiotami	52
Policzkowanie	52
Wyśmiewanie	16
Szantaż	8
Ośmieszanie	10
Grożenie	13
Nadmierna krytyka	14
Wymuszanie współżycia seksualnego	8
Ograniczanie snu i pożywienia	13

Z Tabeli 11 wynika, że jako zachowania, które uważane są za przemoc zdecydowana większość badanych wybrali: popychanie, uderzanie, kopanie, duszenie, szarpanie, przypalanie ciała przedmiotami, policzkowanie, czyli przemoc fizyczna. Mniejsza świadomość ankietowanych dotyczyła: wyśmiewania, szantażu, ośmieszania, grożenia, nadmiernej krytyki, wymuszanie współżycia seksualnego, ograniczania snu i pożywienia, czyli przemocy psychicznej i seksualnej.

Wyniki badań na temat postrzegania zjawiska przemocy w rodzinie

Kwestionariusz ankiety został tak zaprojektowany, by nie sugerować respondentom jak rozumieć przemoc i jak ją postrzegać. To respondenci mieli udzielić odpowiedzi na pytanie, czym jest przemoc w rodzinie. Przedmiotem badań było zbadanie świadomości na temat przemocy w rodzinie wśród mieszkańców Powiatu piskiego. Istotnym zadaniem było określenie skali zjawiska przemocy w rodzinie, której ofiarami są nasi mieszkańcy. Skala zjawiska przemocy w rodzinie wydaje się być dość poważna, jeśli weźmie się pod uwagę, że istnieją osoby, które doświadczają przemocy, natomiast nikt o tym nie wie. Przemoc w rodzinie jest poważnym problemem społecznym, jak widać obecnym również Powiecie piskim.

W badaniu wzięło udział 28 kobiet i 26 mężczyzn w wieku od 18 do 70. Wyniki badania wskazują na wysoką świadomość zjawiska przemocy w rodzinie wśród Powiatu piskiego. Większa część ankietowanych ma świadomość tego, czym jest przemoc w rodzinie i jakie są rodzaje przemocy.

Pozytywnym zjawiskiem zaobserwowanym w badaniu jest dość wysoka świadomość respondentów związana z istnieniem osób i instytucji, do których należy się zgłosić w przypadku stosowania przemocy. Ankietowani mają świadomość, kogo należy poinformować o sytuacji zagrożenia. Instytucjami i osobami mieszkańcy obdarzyliby zaufaniem w sytuacji zagrożenia jest członek rodziny, policja, a także Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie lub Ośrodek Pomocy Społecznej, działający na terenie powiatu piskiego. Warto ponadto dodać, iż do sprawnego funkcjonowania nie wystarczy sama wiedza, lecz również działanie. Deklaracja o znajomości osób i instytucji nie jest równoznaczna z podjęciem działania na rzecz ofiary przemocy, ponieważ wśród badanych znalazła się grupa osób, która nikomu nie zgłosiłaby sytuacji przemocy w rodzinie.

Przeprowadzone badanie wskazuje na jednoznaczny wniosek: istnieje duża świadomość wśród mieszkańców w zakresie przemocy w rodzinie. Mieszkańcy Powiatu Piskiego utożsamiają przemoc w rodzinie z użyciem siły fizycznej i uważają, że dopuszczają się jej głównie mężczyźni. Najczęściej wymieniają jako przyczynę przemocy alkoholi problemy finansowej rodziny. Mieszkańcy Powiatu stykają się z osobami doświadczającymi przemocy w rodzinie. Członka rodziny wskazują jako najczęstszą osobę, którą poinformowaliby o sytuacji kryzysowej. Następnie wskazali Policję, na pomoc, której mogą

liczyć na sytuację zagrożenia zdrowia lub życia. Następną instytucją, którzy ankietowani obdarzyliby zaufaniem są Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pieszku i Ośrodki Pomocy Społecznej na terenie poszczególnych gmin. Warto byłoby zastosować dodatkowe działania w zakresie profilaktyki, gdyż świadomi mieszkańcy mają szansę znalezienia i skorzystania z odpowiedniej pomocy, a tym samym zwiększenia prawdopodobieństwa rozwiązania trudnej sytuacji domowej. Polityka społeczna prowadzona na terenie powiatu powinna podjąć wzmożone działania w kierunku podniesienia świadomości i informacji wśród osób zamieszkujących teren powiatu piskiego.

4. Założenia programu

Założenia programu są spójne z założeniami Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i jednocześnie skorelowane z lokalnymi potrzebami i dotychczasowymi działaniami.

Powiatowy Program oparty jest na zasadach:

- ✓ Wzajemnej współpracy i współdziałaniach organów administracji publicznej oraz organizacji pozarządowych powołanych do realizacji zadań związanych z przeciwdziałaniem przemocy
- ✓ Promowania wartości rodzinnych, w tym poszanowania prawa dzieci i młodzieży do życia w bezpiecznym środowisku wolnym od przemocy
- ✓ Szczególnej ochrony dzieci, z zachowaniem ich praw do wychowywania się w rodzinie, poprzez udzielenie rodzinie szczególnego wsparcia w dążeniu do poprawy jej funkcjonowania
- ✓ Edukacja mieszkańców Powiatu Piskiego na temat zjawiska przemocy w rodzinie.

5. Cele programu

Głównym celem jest podejmowanie działań mających na celu ograniczenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Powiatu Piskiego.

Cele szczegółowe:

1. Podnoszenie oraz doskonalenie umiejętności kadr pomocy społecznej w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
2. Podniesienie świadomości społeczności lokalnej oraz zmiana postaw i stereotypów Powiatu Piskiego na zjawisko przemocy w rodzinie,
3. Ograniczenie stosowania przemocy przez sprawców przemocy w rodzinie,
4. Zapewnienie wieloaspektowej pomocy dla osób doznających przemocy domowej,
5. Profilaktyka oraz współpraca z instytucjami zajmującymi się osobami będącymi w sytuacji kryzysowej.

Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie, pomaganie osobom dotkniętym przemocą, a także oddziaływanie na osoby stosujące przemoc jest najważniejszym celem, który powinien łączyć działania wszystkich instytucji.

CEL SZCZEGÓŁOWY NR 1

PODNOSZENIE ORAZ DOSKONALENIE UMIEJĘTNOŚCI KADR POMOCY SPOŁECZNEJ W OBSZARZE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE

Działania:

1. Zwiększenie skuteczności działań osób zobowiązanych i uprawnionych do przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez udział w spotkaniach konferencyjnych na temat przemocy w rodzinie.

2. Zapewnienie pomocy psychologicznej osobom zajmującym się przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.
3. Umożliwienie pracownikom udziału w dostępnej ofercie szkoleniowej z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

CEL SZCZEGÓŁOWY NR 2

PODNIESIENIE ŚWIADOMOŚCI SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ ORAZ ZMIANA POSTAW I STEREOTYPÓW POWIATU PISKIEGO NA ZJAWISKO PRZEMOCY W RODZINIE

Działania:

1. Opracowanie i publikacja ulotek informacyjnych, broszur, plakatów dotyczących występowania zjawiska przemocy w rodzinie oraz informujących o możliwościach uzyskania wsparcia dla ofiar przemocy w Powiecie Piskim
2. Umieszczanie informacji o możliwości uzyskania wsparcia dla ofiar oraz sprawców przemocy w rodzinie za pośrednictwem Internetu lub na tablicy ogłoszeń
3. Aktualizacja i upowszechnianie bazy instytucji działających na rzecz osób doświadczających przemocy oraz zakresu ich działania przy współpracy z innymi podmiotami
4. Wdrażanie prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci zagrożonych przemocą poprzez organizowanie spotkań dla rodziców biologicznych i zastępczych
5. Włączenie się w kampanie społeczne dotyczące przemocy domowej
6. Współpraca ze szkołami z terenu Powiatu Piskiego w celu zorganizowania zajęć edukacyjnych i profilaktycznych dla dzieci młodzieży z zakresu przemocy

CEL SZCZEGÓŁOWY NR 3

OGRANICZENIE STOSOWANIA PRZEMOCY PRZEZ SPRAWCÓW PRZEMOCY W RODZINIE

Działania:

1. Edukacja sprawców przemocy w rodzinie poprzez realizację programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie

2. Monitorowanie zachowań sprawców przemocy po zakończeniu programów korekcyjno-edukacyjnych
3. Udzielenie specjalistycznej pomocy i wsparcia przy pracy ze sprawcami przemocy w rodzinie w postaci specjalistycznego poradnictwa

CEL SZCZEGÓŁOWY NR 4

ZAPEWNIENIE WIELOASPEKTOWEJ POMOCY DLA OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY DOMOWEJ

Działania:

1. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsca w Ośrodku Interwencji Kryzysowej
2. Zapewnienie schronienia dla dzieci, będących ofiarami przemocy w rodzinie poprzez znalezienie miejsc w pieczy zastępczej
3. Udzielenie specjalistycznej pomocy i wsparcia ofiarom przemocy w zakresie poradnictwa psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego.

CEL SZCZEGÓŁOWY NR 5

PROFILAKTYKA ORAZ WSPÓŁPRACA Z INSTYTUCJAMI ZAJMUJĄCYMI SIĘ OSOBAMI BĘDĄCYMI W SYTUACJI KRYZYSOWEJ.

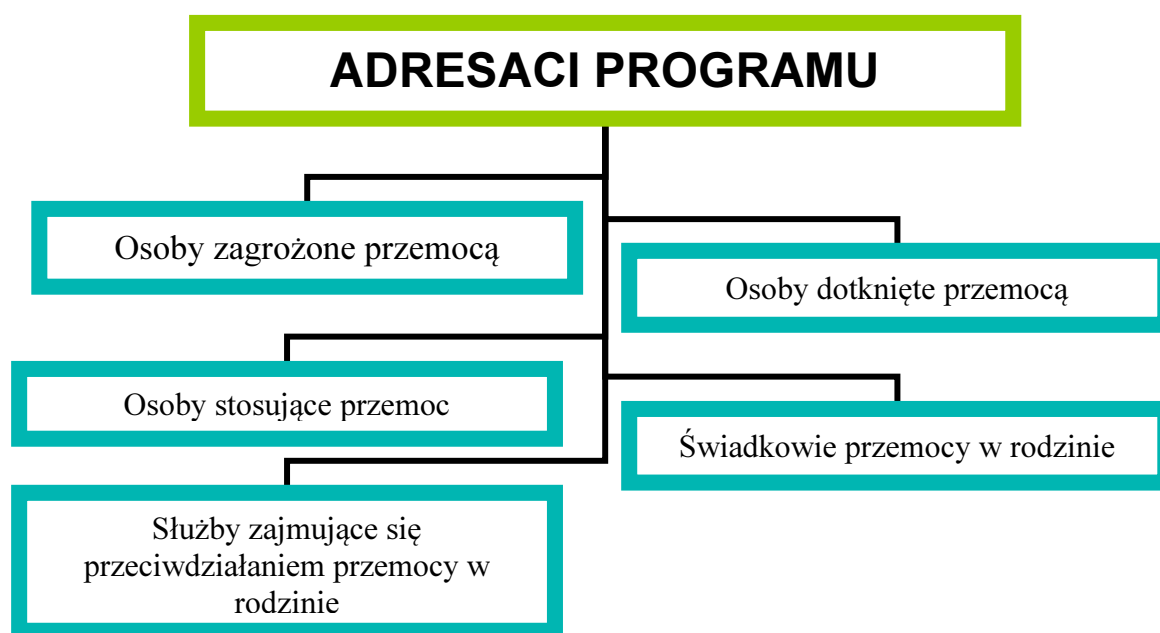
Działania:

1. Podejmowanie współpracy z różnymi instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz osób doznających przemocy
2. Organizowanie cyklu spotkań o charakterze profilaktycznym dla dorosłych mieszkańców oraz młodzieży z terenu Powiatu Piskiego

6. Adresaci Programu

Program obejmuje swym zasięgiem teren powiatu piskiego w skład, którego wchodzi gminy: Pisz, Orzysz, Ruciane – Nida, Biała – Piska.

Wykres 5. Adresaci programu przeciwdziałania przemocy oraz ochrony ofiar przemocy

Jak wynika z Wykresu 5 adresatami programu są osoby zamieszkałe teren Powiatu Piskiego, a w szczególności:

- 1) Osoby zagrożone przemocą w rodzinie;
- 2) Osoby dotknięte przemocą w rodzinie;
- 3) Osoby stosujące przemoc w rodzinie;
- 4) Świadkowie przemocy w rodzinie;
- 5) Służby zajmujące się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

7. Harmonogram działań

Na podstawie stworzonych celów szczegółowych opracowano działania do zrealizowania. Poniższa tabela ukazuje działania do zrealizowania w ramach celów szczegółowych programu.

Tabela 11. Założone działania w oparciu o cele szczegółowe.

1.	Cel szczegółowy: Podnoszenie oraz doskonalenie umiejętności kadr pomocy społecznej w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie			
	Działanie	Wskaźniki	Termin realizacji	Przewidywane efekty
1.1	Zwiększenie skuteczności działań osób zobowiązanych i uprawnionych do przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez udział w spotkaniach i konferencjach na temat przemocy w rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób objętych spotkaniami z zakresu przemocy 	2016-2022	<ul style="list-style-type: none"> Odpowiednie przygotowanie osób pomagających ofiarom i sprawcom przemocy w rodzinie Zwiększenie wiedzy oraz kompetencji w zakresie udzielania skutecznej pomocy Umiejętność rozpoznawania sytuacji przemocy domowej
1.2	Zapewnienie pomocy psychologicznej osobom zajmującym się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób korzystających z pomocy psychologa 	2016-2022	<ul style="list-style-type: none"> Odpowiednie przygotowanie osób pomagających ofiarom i sprawcom przemocy w rodzinie
1.3	Umożliwienie pracownikom udziału w dostępnej ofercie szkoleniowej z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> Liczba pracowników biorących udział w szkoleniach 	2016-2022	<ul style="list-style-type: none"> Zwiększenie wiedzy oraz kompetencji w zakresie udzielania skutecznej pomocy
2.	Cel szczegółowy: Podniesienie świadomości społeczności lokalnej oraz zmiana postaw i stereotypów Powiatu Piskiego na zjawisko przemocy w rodzinie			

2.1	Opracowanie i publikacja ulotek informacyjnych, broszur, plakatów dotyczących występowania zjawiska przemocy w rodzinie oraz informujących o możliwościach uzyskania wsparcia dla ofiar przemocy w Powiecie Piskim	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba wydanych ulotek informacyjnych, plakatów i broszur • Liczba osób, którym udzielono informacji 	2016-2022	<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie wiedzy na temat zasobów instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy • Wzrost świadomości na temat postępowania w przypadku doznania przemocy poprzez zwiększenie zainteresowania różnych środowisk na temat problemu przemocy
2.2	Umieszczanie informacji o możliwości uzyskania wsparcia dla ofiar oraz sprawców przemocy w rodzinie za pośrednictwem Internetu lub na tablicy ogłoszeń	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba zamieszczonych informacji dotyczących przemocy 		<ul style="list-style-type: none"> • Podniesienie świadomości społeczności lokalnej na temat zjawiska przemocy w rodzinie
2.3	Aktualizacja i upowszechnianie bazy instytucji działających na rzecz osób doznających przemocy oraz zakresu ich działania przy współpracy z innymi podmiotami	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba aktualizacji bazy instytucji 	2016-2022	<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie dostępu do informacji na temat przysługujących praw i uprawnień
2.4	Wdrażanie prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci zagrożonych przemocą poprzez organizowanie spotkań dla rodziców biologicznych i zastępczych	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba osób objętych działaniem • Liczba zrealizowanych spotkań 	2016-2022	<ul style="list-style-type: none"> • Wzmocnienie kompetencji rodziców dzieci zagrożonych wystąpieniem przemocy w rodzinie • Wzrost świadomości stosowanych metod wychowawczych • Zwiększenie poczucia odpowiedzialności za własne czyny • Zwiększenie bezpieczeństwa dzieciom będącym ofiarami przemocy lub zagrożonych przemocą • Wzrost pozytywnych postaw rodzicielskich • Podniesienie świadomości rodziców na temat prawidłowych metod wychowawczych
2.5	Włączenie się w kampanie społeczne dotyczące przemocy domowej	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba kampanii informacyjno-edukacyjnych 	2016-2022	<ul style="list-style-type: none"> • Wzrost pozytywnych postaw społecznych i działań wolnych od przemocy wśród

		na temat przemocy w rodzinie <ul style="list-style-type: none"> Liczba spotkań i zajęć edukacyjnych Liczba osób objętych działaniem 		społeczeństwa <ul style="list-style-type: none"> Zmniejszenie przemocy w rodzinie Wzrost zachowań nieagresywnych Wzrost świadomości stosowanych zachowań przemocowych Mniejsza liczba sprawców przemocy Ograniczenie społecznej tolerancji na zjawisko przemocy w rodzinie
2.6	Współpraca ze szkołami z terenu Powiatu Piskiego w celu zorganizowania zajęć edukacyjnych i profilaktycznych dla dzieci młodzieży z zakresu przemocy	<ul style="list-style-type: none"> Liczba zajęć edukacyjnych i profilaktycznych Liczba osób objętych działaniem 		<ul style="list-style-type: none"> Zwiększenie poczucia odpowiedzialności za władne czyny wśród dzieci i młodzieży Rozwój prawidłowych zachowań oraz ograniczenie agresji i przemocy wśród dzieci i młodzieży
3	Cel szczegółowy: Ograniczenie stosowania przemocy przez sprawców przemocy w rodzinie			
3.1	Edukacja sprawców przemocy w rodzinie poprzez realizację programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób uczestniczących w programach korekcyjno-edukacyjnym Liczba sprawców, którzy ukończyli programy korekcyjno-edukacyjne 	2016-2022	<ul style="list-style-type: none"> Zmniejszenie procederu przemocy w rodzinie przez uczestników programu Zwiększenie świadomości zachowań agresywnych u sprawców przemocy domowej Wzrost świadomości stosowanych zachowań przemocowych Zwiększenie poczucia odpowiedzialności za własne czyny osób stosujących przemoc w rodzinie
3.2	Monitorowanie zachowań sprawców przemocy po zakończeniu programów korekcyjno-edukacyjnych	<ul style="list-style-type: none"> Liczba przeprowadzonych monitoringów 	2016-2022	<ul style="list-style-type: none"> Wzrost liczby osób, które nabyły umiejętność rozwiązywania konfliktów w sposób konstruktywny
3.3	Udzielenie specjalistycznej pomocy i wsparcia przy pracy ze sprawcami przemocy w rodzinie w postaci specjalistycznego poradnictwa	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób korzystających z poradnictwa specjalistycznego 	2016-2022	<ul style="list-style-type: none"> Zwiększenie skuteczności w radzeniu sobie z przemocą Ograniczenie zjawiska przemocy poprzez zwiększenie

				umiejętności opanowania własnych emocji u sprawców przemocy w rodzinie
4	Cel szczegółowy: Zapewnienie wieloaspektowej pomocy dla osób doznających przemocy domowej.			
4.1	Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsca w Ośrodku Interwencji Kryzysowej	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób korzystających ze schronienia w Ośrodku 	2016-2022	<ul style="list-style-type: none"> Zapewnienie poczucia bezpieczeństwa ofiarom przemocy Przerwanie przemocy w rodzinie Zwiększenie umiejętności społecznych ofiar przemocy Zwiększenie wiary we własne siły i możliwości Zwiększenie skuteczności w radzeniu sobie z przemocą w rodzinie
4.2	Zapewnienie schronienia dla dzieci, będących ofiarami przemocy w rodzinie poprzez znalezienie miejsc w pieczy zastępczej	<ul style="list-style-type: none"> Liczba małoletnich skierowanych do różnych form pieczy zastępczej z powodu przemocy w rodzinie 	2016-2022	<ul style="list-style-type: none"> Przerwanie przemocy i zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom będącym ofiarami przemocy
4.3	Udzielenie specjalistycznej pomocy i wsparcia ofiarom przemocy w zakresie poradnictwa psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób korzystających z poradnictwa Liczba porad udzielonych ofiarom i świadkom przemocy w rodzinie 	2016-2022	<ul style="list-style-type: none"> Zwiększenie umiejętności społecznych ofiar przemocy, Zwiększenie skuteczności w radzeniu sobie z przemocą w rodzinie Zwiększenie pewności siebie
5.	Cel szczegółowy: Profilaktyka oraz współpraca z instytucjami zajmującymi się osobami będącymi w sytuacji kryzysowej.			

5.1	Podjmowanie współpracy z różnymi instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz osób doznających przemocy	<ul style="list-style-type: none"> Liczba podmiotów, z którymi nawiązano współpracę 	2016-2022	<ul style="list-style-type: none"> Usprawnienie systemu pomocy rodzinom dotkniętym przemocą Zmniejszenie liczby sprawców przemocy
5.2	Organizowanie cyklu spotkań o charakterze profilaktycznym dla dorosłych mieszkańców oraz młodzieży z terenu Powiatu Piskiego,	<ul style="list-style-type: none"> Liczba zorganizowanych spotkań 	2016-2022	<ul style="list-style-type: none"> Zwiększenie świadomości dotyczącej zjawiska przemocy, metodyki postępowania w przypadku zetknięcia się ze zjawiskiem przemocy, zwiększenie umiejętności społecznych Zwiększenie skuteczności w radzeniu sobie z przemocą w rodzinie Zwiększenie różnorodności form edukacji w zakresie przemocy w rodzinie

8. Realizatorzy programu

Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie będzie realizowany przez:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz

We współpracy z innymi jednostkami, a w szczególności:

- ✓ Ośrodkami pomocy społecznej z terenu powiatu piskiego;
- ✓ Komendą Powiatową Policji w Pisz;
- ✓ Sądem Rejonowy w Pisz;
- ✓ Powiatową Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Pisz;
- ✓ Ośrodkiem Profilaktyki i Terapii w Pisz;
- ✓ Szkołami

- ✓ Organizacjami pozarządowymi i innymi instytucjami działającymi an rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

9. Monitoring programu

Realizacja Programu oraz jego powodzenie zależne będzie od współpracy między instytucjami. Monitoring programu będzie prowadzony systematycznie. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pieszku będzie składało Radzie Powiatu sprawozdanie z efektów realizacji programu w ramach corocznych sprawozdań z zakresu działalności Powiatowego Centrum Pomocy w Rodzinie.

10. Źródła finansowania programu

Źródłem finansowania zadań wynikających z Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w rodzinie będą środki finansowe pochodzące z:

- ✓ Budżetu Powiatu Piskiego(w tym budżetu jednostek organizacyjnych Powiatu)
- ✓ Budżetu Państwa w ramach dotacji na dofinansowanie zadań z dotacji celowych
- ✓ Funduszy Europejskich
- ✓ Innych programów i projektów

11. Przewidywane efekty realizacji Programu

Zakłada się, że zadania realizowane w ramach Programu doprowadzą do zwiększenia skuteczności pomocy i wsparcia osobom i rodzinom zagrożonym lub dotkniętym przemocą poprzez:

- ✓ Wzmocnienie i upowszechnienie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie
- ✓ Podniesienie świadomości społecznej wobec zjawiska przemocy w rodzinie, w tym zmiana postaw i zaangażowania społeczeństwa w sprawy przeciwdziałania zjawisku przemocy w rodzinie
- ✓ Podniesienie jakości usług i udzielanej pomocy osobom dotkniętym przemocą
- ✓ Zacieśnienie systemu współpracy między instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie

Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie, pomaganie osobom dotkniętym przemocą, a także oddziaływanie na osoby stosujące przemoc jest najważniejszym celem, który powinien łączyć działania wszystkich instytucji.